

DE VIRTUELE ARTAUD: HET COMPUTERVIRUS ALS PERFORMANCE ART

JASON FARMAN HET COMPUTERVIRUS ALS PERFORMANCE ART, GELANCIERD OP ÉÉN VAN DE MEEST GERENOMMEERDE KUNSTBIËNNALES: JASON FARMAN LAAT ONS BINNENKIJKEN IN DE ONZICHTBARE MANIFESTATIES VAN DE VIRALE BESMETTING. MET HET BIËNNALEVIRUS WORDT HET ASEPTISCHE IMMUNITEITSDENKEN VAN HET VEILIGE KUNSTBEDRIJF OPENGETROKKEN VAN HET COMPUTERVIRUS NAAR HIV/AIDS.

Jason Farman is doctorandus aan de afdeling 'Theater, Film, Television and Digital Media' aan de UCLA. Dit artikel is een fragment uit zijn proefschrift, getiteld *Theater: Embodied Performance in the Digital Age*, waarin dieper wordt ingegaan op de gelijkenissen tussen digitale media en performance door een de analyse van het lijk op het digitale podium. Hij stelde zijn werk voor op diverse conferenties in de Verenigde Staten en ontving de University of California's Dissertation Year Fellowship.

ARTAUD

Nergens is de 'global village'-metafoer angstwekkender geïllustreerd dan door de snelheid waarmee aids onze planeet is rondgereisd.

Computervirussen worden door bedrijven als McAfee, Symantec en Norton vaak voorgesteld als een kwaadaardige bedreiging voor de persoonlijke privacy, veiligheid en functionaliteit van het systeem. Maar hoe zouden we zo'n virus bekijken als het gescreven was als een performance-art? In juni 2001 ontwikkelden twee performance-artgroepen samen een script voor een computervirus-als-performance en lanceerden dit op de 49ste Biënnale van Venetië. Het performance-artvirus, dat Biennale.partyette, werd losgelaten vanuit het Sloveense paviljoen op de openingsdag van de tentoonstelling. De verantwoordelijke groepen, WWW.0100101110101101.ORG (wat je grofweg zou kunnen vertalen als de binaire code voor de letter K) en epidemia, die beide bekend staan voor hun extreme performance-art-stukken waarin vaak de grenzen van de wettelijkheid worden getest, zagen het virus als een manier om de statische zienswijze op de betekenis van het begrip 'virus' te doorbreken. Een performance-art-situatie zette in de context van sluipende biologische infecties, globalisering en internettoezicht. Volgens Gabriella Giannini traft de performance-art en web te destabiliseren als een "veilige" omgeving en de kapitalistische en globale controlesystemen, die zowel in realiteit als in een virtuele omgeving van kracht zijn, te ontmaskeren.² Deze analyse van de Biennale.partyette performance-art wil de relatie blootleggen tussen het gelijktijdige ontstaan van HIV/AIDS en computervi-

rus, en ook tussen de betekenisvormingen waarin ze beiden worden gevat in een tijd van vervloeiende globale grenzen, verhoogde controle, en het 'post-humane' lichaam.

Ik wil het framework van deze studie koppelen aan de theorieën van Antonin Artaud in zijn werk *Le théâtre et son double*. Artaud stelde daarin dat het theater veel gelijkenissen vertoont met de pest, omwille van de spectaculaire aard van beiden, en door het effect dat ze hebben op de bevolking en de lichamen van individuen. De pest en het theater kunnen allebei worden gelezen als een 'absolute relatie van het spektakel',³ ze kunnen een aanzet vormen tot een 'gevoel van symbolen', waarbij de pest 'gebruik maakt van beelden die tot dan toe lagen te sluimeren... om dan plots uit te breken in de meest extreme gebaren'⁴ terwijl het theater 'eveneens gebaren gebruikt en deze zo ver uitvergroot als mogelijk: net als bij de pest wordt de grens tussen wat is en wat niet is opnieuw gesmeed, tussen wat virtueel mogelijk is en de bestaande materialiteit van de dingen.' Uiteindelijk is het theater, net als de pest, erop gericht 'onflink te ontketenen, krachten vrij te maken en nieuwe mogelijkheden te exploreren.'⁵ Het virus op de biënnale werkt binnen deze Artaudiaanse

LEXICON

PETER VER ELST anteeft in zijn discours vaak mutatie en auto-immuniteit. Daarbij plaatst hij deze terminologie telkens in een ander daglicht. Hij anteeft ze zowel vormelijk als inhoudelijk.

Interview Peter Ver elst

(Filip Rogiers, 'Alles is besmet', in: *De Morgen*, 31-08-2005)

'... Natuurlijk. Maar zo'n droom van wereldsolidariteit is wel een enige alternatief. Alles is besmet, en daar valt goed mee te leven als je de mensen geen dromen van absolute zuiverheid voorhoudt. Dat is de gruwel van de politieke corruptie, de hypocrisie ook. Zoals de wereld besmet is door Al-Qaeda, is de Belgische politiek besmet door het Vlaams Belang. Misschien zelfs omdat ze niet aan de macht zijn en altijd maar meer stemmen verzamelen, worden de andere partijen er zo zwaar door besmet dat ze op min of meer bedekte wijze zoveel standpunten van het VB overnemen. Dat is auto-immuniteit.'